

PLATS PUHTAKS – *ENTER THE UNTITLED*

Näitusega “Enter the Untitled” jätkab Kiwa juba aastaid kestnud tegelemist mittemillegagi. On tõsi, et mittemillegagi tegelemine on sisutu, kuid see ei tähenda, et see poleks oluline.

Nagu kirjeldab üks kaasaja mõjukamaid poliitikateoreetikuid Ernesto Laclau, koondub arenenud demokraatlikus süsteemis võim ümber tühja tähistaja. Ümber mõiste või kontseptsiooni, mis osutab millegi puudumisele ning jääb ka ise põhimõtteliselt hõlmamatuks (Laclau toob näiteks mõisted “kord”, “revolutsioon”, “vabastamine”). Kesket tühjust ennast pole võimalik tähendusega täita, kuid see seob endaga hulgaliselt erinevaid kontseptsioone, tõlgendusi ja huvisid, ümbritseb end tähenduste ja ihadega. Nagu summeerib Laclau, on tähistaja võim võrdelises seoses tema tühjusega.

Miks just nõni konkreetne märksõna või kontseptsioon muutub nii oluliseks, et igasugune hõlmataav sisu kaotab, sõltub juba konkreetsest situatsioonist ja taustsüsteemist, samuti sellest, kuidas on ühiskonnas jaotunud ressursid. Mitte iga positsioon, ega mitte iga võitlus ei ole samal määral võimeline võimendama oma sisu sellise staadiumini, kust edasi see muutub tühjaks tähistajaks. Suuremad võimalused keskset poliitilist positsiooni hõivata neil, kel on rohkem ressursse, et samastada end puuduoleva, täitumatuga.

Mõjuvõimu püsimise eelduseks on, et keskne tähendusetus seob endaga aina suuremat hulka võimalikult erinevaid kontseptsioone, muutes nii oma seespoolsuse mõttestamise aina võimatumaks. Süsteem jääb reaalsuses teostudes siiski dünaamiliseks, sest ühiskonda ühtekoondav puudus võib poliitiliste juhtfiguuride tegevusele vaatamata taanduda, ka kerkivad esile uued, veel hõlmamatud märksõnad, kerkivad esile uued isikud ja grupid, kes suudavad veelgi veenvamalt kehastada sisu puudumist.

Peab rõhutama, et Laclau arutluskäike ei tuleks võtta kui päevapoliitika-kriitikat. Pigem püüab ta lihtsalt kirjeldada mehhaanikat, mis üldse võimaldab koos püsida kaasaegsel emantsipeerunud ühiskonnal, mida ei struktureeri enam jäigad klassivahed ja allasurumisel põhinevad eristused.

Ka kunstimaailmas on vähemalt viimased sadakond aastat peetud võitlust emantsipatsiooni nimel. Võibolla kõige ehedamalt väljendub see Joseph Beuysi 1970ndatel väljahõigatud maksimis “Igaüks on kunstnik”. Beuysi hüüatus, nagu ka umbes samal ajal väljakuulutatud autori surm (millega pidi kaasnema lugeja sünd), jäi utopistlikuks, kuid see kinnitab siiski ühiskondlikku ideaali.

Nimetades käigu pealt eelmise sajandi kõige mõjukamaid kunstiteoseid, siis tulevad esimesena meelde Marcel Duchampi “Fountain”, Kazimir Malevichi “Must ruut valgel taustal”, Andy Warholi

“Campbell's soup”. Võib öelda, et loetletud ikooniliste, epohhiloovate teoste kestvat mõju ning inspireerivust saab tõlgendada ka Ernesto Lacalu mõttekäigu abil. Need teosed on ammendamatud. Täisvõimsusel töötavad tühjad tähistajad. Eesti lähikunstiajaloost võiks loetellu lisada näiteks Jaan Toomiku installatsioon “16 mai – 31. mai 1992” - mis näibki enim mõju avaldavat neile, kes sellest teosest midagi ei tea.

Tegelemine eimillegagi on privileeg, mida saavad endale lubada ainult need, kellele kuulub märkimisväärses koguses kapitali. Kiwa on kahtlemata üks neid iskuid kohalikul kunstiväljal, kellele kuulub enim sotsiaalset kapitali. 1990ndate lõpul astus ta õnneliku jalaga kunstiareenile, saades masside ja muuseumite, inimeste ja institutsioonide lemmikuks veel enne, kui ta ühtki näitust teinud oli. Tasapisi järgnes menule ka tegevus, ja lisaks kujutatavale kunstile on Kiwa jätnud oma jälgi praktiliselt kõigile kultuurivaldkondadele - peale spordi. Küllap oli kuskil uue aastatuhanede esimese kümnendi teiseks pooleks sellest valdkondadeülesest tegevusest kogunenud piisavalt paks kultuuri- ja kapitalikiht, et võis hakata mängima täispangale. Ehk siis hakata tegelema mittemillegagi.

(Kiwa viimaste aastate tegevust võibki iseloomustada kui püüet ehitada valmis üks korralikult töötav tühi tähistaja. Näitusetevõuse kõrval ei ole seejuures sugugi vähem olulised komponendid Nothingoloogia-nimelise krüptilise ja eklektilise omamütoloogia produtseerimine, pidev kostümeerumine Andy Warholiks, viited Malevichile ja Duchampile, Monty Cantsini nimelise Istvan Kantori maaletoomine, või siis tunnuslik T-särk kirjaga NOTHING.)

On äärmiselt naiivne arvata, et teha mittemidagi on lihtne. Ei ole. Selle nimel tuleb palju tööd teha.

***

Kiwa

"enter the untitled"

Vaal galerii

04.04. – 04.05.2013